

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **D. M.**, proti žalovanému: **Městský úřad Poděbrady**, se sídlem Jiřího nám. 20/I, Poděbrady, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2017, č. j. 45 A 100/2016 - 60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Podanou žalobou se žalobce domáhal určení, že zásah spočívající v předvolání žalobce k podání vysvětlení dne 14. 9. 2016 v řízení vedeném žalovaným pod sp. zn. 0027939/DZD/2016/LKrv v souvislosti s provozováním vozidla registrační značky X byl nezákonný. Usnesením ze dne 1. 3. 2017, č. j. 45 A 100/2016 – 60, krajský soud zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků.

[2] V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že přihlédl k poměrům žalobce, jak jsou vylíčeny v jeho prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Z nich vyplývá, že žalobce pobíral nemocenské ve výši nejméně 15.000 Kč měsíčně, a to i v době, kdy podal žalobu. Z formuláře nevyplývá, že by měl žalobce nějaké dluhy či vyživovací

povinnost vůči jiným osobám. Na základě těchto skutečností lze usoudit, že bylo ve finančních možnostech žalobce uhradit soudní poplatek ve výši 2.000 Kč. Obecné a nedoložené tvrzení žalobce o opakovaném poškození zdraví vážným onemocněním nemá samo o sobě na osvobození od soudního poplatku vliv. Krajský soud nadto uvedl, že předmět sporu není pro žalobce vitální. Žalobce chce pouze deklarovat, že zásah uskutečněný v minulosti, jenž spočívá v předvolání k podání vysvětlení a který nemá žádné negativní trvalé následky, byl nezákonný. Nejedná se tedy o situaci, kdy by žalobce napadal rozhodnutí či zásah správního orgánu, na základě kterého by mu bylo bezprostředně závažným způsobem zasaženo do jeho osobních či majetkových poměrů. Ani význam předmětu sporu pro žalobce tedy sám o sobě jako další hledisko pro posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků vedle hlediska majetkových poměrů nevede k tomu, aby soud, byť jež zčásti, přiznal žalobci osvobození od soudních poplatků.

II.

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Podle názoru stěžovatele je napadené usnesení ve flagrantním nesouladu s jeho ústavně garantovanými právy. Krajský soud posoudil rozhodnou právní otázku v rozporu s Listinou základních práv a svobod.

[4] Z uvedeného důvodu stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, a ze dne 31. 10. 2012 č. j. 4 As 64/2012 - 14). Z uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud nerozhodoval o žádosti stěžovatele ze dne 2. 4. 2017 o osvobození od soudního poplatku za podanou kasační stížnost.

pokračování

[8] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele s posouzením právní otázky splnění zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků ze strany krajského soudu.

[9] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že *„Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“*

[10] Z § 36 odst. 3 s. ř. s. tedy vyplývá, že účastníkovi lze přiznat osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků musí správní soud přihlížet k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba přihlídnout nejen k výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Objektivní hlediska pro posuzování tíživosti poměrů žadatele nejsou v současné době v platném právu vyjádřena. Soudy musí překlenout tento nedostatek v každém konkrétním případě interpretací. Vyhodnocení všech okolností, které v této věci vypovídají o poměrech žadatele, je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel, s ohledem na své poměry, schopen zaplatit soudní poplatky. Jestliže mu to jeho poměry nedovolují, je soud povinen mu přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu nebo zčásti.

[11] Předmětem napadeného usnesení krajského soudu je posouzení opodstatněnosti žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze dne 14. 11. 2016.

[12] Z dikce § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

[13] Rozhodnutí o tom, zda lze přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků, je vázáno na prokázání okolností, že účastník nemá dostatečné prostředky. Je výlučně na účastníkovi, aby svoji finanční a majetkovou situaci soudu dostatečně konkrétně popsal a předložil doklady prokazující nedostatek finančních prostředků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS) a žádost zamítne. Stejně tak ji zamítne, jsou-li údaje sdělené účastníkem neúplné nebo nepravdivé.

[14] V podání ze dne 14. 11. 2016 požádal stěžovatel o osvobození od soudních poplatků. V žádosti uvedl, že v současné době vzdoruje vážnému a dlouhotrvajícímu onemocnění, pro které je opakovaně v dočasné pracovní neschopnosti. Krajský soud mu proto zaslal formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ (dále jen „potvrzení“) a vyzval ho k jeho řádnému vyplnění a zaslání soudu ve lhůtě 10 dnů. Dne 14. 2. 2017 krajský soud obdržel podání stěžovatele, ve kterém uvedl, že nepatří mezi osoby nemajetné, ale vzhledem k četnosti zásahů do svých práv byl nucen žádat soudní ochranu. Vzhledem k četnosti zásahů likvidační povahy z okolností existenčně podstatných a založených na principu vyšší moci nemůže s jistotou konstatovat, zda uvedl pravdivé údaje nebo zdali nezamlčel určité okolnosti, které mohou mít vliv na rozhodování soudu. Proto se rozhodl soudem zaslané potvrzení vyplnit jen obrazně a nepodepsat je. K podání připojené potvrzení stěžovatele obsahuje jeho osobní údaje, dále údaj o tom, že je zaměstnán jako technik - administrátor u zaměstnavatele Česká televize. Stěžovatel rovněž uvedl, že měl za poslední zdaňovací období po odečtení daně příležitostný příjem do 10.000 Kč a že pobírá dávky nemocenského pojištění. Jde-li o osobní majetek větší ceny, stěžovatel uvedl, že má byt v osobním vlastnictví v P. na adrese K. a pozemek p. č. X v k. ú. H. V potvrzení stěžovatel neuvedl žádné údaje o svých závazcích. K podání dále připojil kopie potvrzení Okresní správy sociálního zabezpečení Semily ze dne 17. 10. 2016 a 9. 2. 2017, ze kterých vyplývá, že pobíral dávky nemocenského pojištění, přičemž denní výše dávky činila 532 Kč. Připojil i kopii výpisu z osobního účtu vedeného na jeho jméno v České spořitelně, ze kterého vyplývá, že konečný zůstatek na tomto účtu k 31. 12. 2016 činil částku 16.298,41 Kč.

[15] Na základě shora uvedených dokladů krajský soud dospěl ke zcela oprávněnému závěru, že stěžovatel má dostatek finančních prostředků k uhrazení soudního poplatku ve výši 2.000 Kč. V rozhodné době stěžovatel pobíral dávku nemocenského pojištění, přičemž její výše byla cca 15.000 Kč měsíčně (dne 6. 9. 2016 mu bylo vyplaceno 15.960 Kč, dne 17. 10. 2016 mu bylo vyplaceno 12.358 Kč a dne 9. 11. 2016 mu bylo vyplaceno 24.716 Kč). Pokud se jedná o závazky, tyto stěžovatel ve svém prohlášení neuvedl a nespecifikoval co do jejich druhu a výše. Proto je krajský soud nemohl zohlednit. Bylo výlučně na stěžovateli, aby své finanční a majetkové poměry krajskému soudu dostatečně konkrétně popsal a svá tvrzení i doložil. Skutečnost, že tak neučinil, nelze klást k tíži krajskému soudu. Jak bylo již výše uvedeno, soud nemá povinnost z úřední povinnosti zjišťovat výdělkové a majetkové možnosti účastníka řízení. Důvod, který vedl krajský soud k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, proto ob stojí.

[16] Nejvyšší správní soud nadto uvádí, že dalším důvodem pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků je neúplnost a nevěrohodnost údajů o finanční a

pokračování

majetkové situaci stěžovatele. Ten totiž krajskému soudu sice doložil formulář potvrzení, které mu soud zaslal k vyplnění, nicméně na něj nepřipojil svůj podpis a informace v něm uvedené byly pouze obecné a neúplné. V průvodním přípisu uvedl, že podpis na formulář nepřipojil z důvodu, že nemohl s jistotou konstatovat, zda jsou uvedené informace pravdivé, nebo zda některé informace nezamlčel. Je tak patrné, že stěžovatel nenaplnil nutnou podmínku pro osvobození od soudních poplatků. Nedostál povinnosti tvrzení a důkazní, které spočívají v doložení takových informací, ze kterých bude možné osvědčit jeho osobní, majetkové a finanční poměry. K nevěrohodnosti a neúplnosti předložených informací přispívá i skutečnost, že o nich sám prohlásil, že mohou být neúplné a nesprávné. Pro posouzení žádosti je nezbytné mít celkový přehled o osobních, majetkových a finančních poměrech. Nevěrohodnost či neúplnost tvrzení stěžovatele o existenci předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS). Krajský soud proto nepochybil, pokud zamítl stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků.

[17] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[18] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2017

Mgr. David Hipšr
předseda senátu